

אותו, וקטלה ליה, ונמצא שהיא הורגת את בנה ברעב.

ופרכינן: **אי הכי**, במינקת דידיה נמי יהא אדם אסור לבוא עליה, כל משך זמן מיניקותה, שמא תתעבר ממנו, ולא יהיה לתינוק חלב לינק, וימות!

ומשנינן: תינוק דידיה, אם יפסק חלבה של אמו מחמת עיבורה, הוא לא ימות, היות שאמו **ממסמסא ליה**, תאכיל אותו במקום ההנקה, **בביצים** ובחלב, ולא ימות התינוק מההעדר חלב אמו.

ופרכינן: אם כן, בתינוק דידיה נמי, אין לנו לחוש פן יעכר החלב. היות והוא לא ימות, כי **ממסמסא ליה**, מאכילתו אמו, **בביצים** וחלב!

ומשנינן: לתינוק שלה, **לא יחב לה בעל כסף** לקנות לו ביצים וחלב, לפי שאינו בנו.

ופרכינן: ולית **בעיניה** האשה ליורשים של בעלה הראשון שהם יתנו לה כסף לקנות ביצים וחלב, שהחיוב לזון את התינוק הוא על נכסי אביו.

אמר אביי: אשה **בושה לבא לבית דין** כדי לתבוע את יורשי בעלה מזונות של ביצים וחלב עבור התינוק, ונגד רצונה היא נמצאת **הורגת את בנה**, מחמת הרעב.

שנינו במשנה שהכל צריכות להמתין: **אחת בתולות ואחת בעולות.**

אחת נשואות ואחת ארוסות.

והוינן בה: **הי ניהו בתולות, והי ניהו ארוסות?**

מעוברת ממנו, תנשא מיד, ואין לנו לחוש שמא תתעבר בולד נוסף:

אי למאן דאמר שכל מעוברת משמשת **במוך** — תשמש גם זו **במוך**.

אי למאן דאמר שסומכים על כך שמן השמים ירחמו — גם כאן נסמוך על כך שמן השמים ירחמו?!

ומשנינן: **אלא** זה שלא תנשא מעוברת הוא **משום "דחפה"**, הלחץ על העובר בשעת תשמיש, העלול לפגוע בחיי העובר.

ופרכינן: **אי הכי**, באשה מעוברת דידיה, נמי נאסור את התשמיש שמא מלחץ הביאה ייהרג העובר.

ומשנינן: על העובר דידיה, שהוא שייך לו — **חיים עילויה**, ולא חוששים שילחץ חזק בביאתו עד שיהרוג את עוברו.

אך עדיין יש להקשות: **הכא נמי**, בנושא מעוברת חבירו, הרי אין אדם הורג את הנפש, ו**חיים עילויה**, ולא ילחץ בביאתו לחץ שיכול להרוג את העובר, ומדוע אוסרים עליו לישא אותה עד שיעברו שלשה חדשים?!

ומשנינן: **אלא** כך הוא טעמו של האיסור לשאת מעוברת ומינקת חבירו:

סתם מעוברת — למניקה קיימא!

עתידה היא לילד ולד בן קיימא, ותצטרך להניקו. ולכן אסרו אותה חכמים מלהינשא מיד אחרי פטירת בעלה — ואם תתחתן מיד, בלי להמתין, יש לחוש **דלמא איעברה** מבעלה תוך כדי תקופת ההנקה, ואז **מעבר** **חלבה**, נעכר החלב ואין התינוק רוצה לינק

שהתנא קמא במשנה החולק על רבי יוסי, דעת יחיד הוא, שהוא סובר שאפילו אלמנה ארוסה לא תתארס, כי גזרו על כל הנשים, אפילו במקום שאין צורך בהבחנה.

ואינו דעת חכמים. שאם כן, היתה הלכה כמותם, כמו הרוב.

אמר ליה רב אסי: **איין!** אכן כך הוא. ויש ראייה לכך מברייתא:

והתניא: אשה שלא היתה תחת בעלה זמן רב לפני מותו, ואין לחשוש שהיא מעוברת ממנו, כגון:

הרי שהיתה רדופה גגילה לילך לבית אביה לפרק זמן מרובה.

או שהיה לה כעס בהיותה בבית בעלה, ולא שימשה אותו.

או שהיה בעלה חבוש בבית האסורין.

או שהיה בעלה זקן או חולה שאינו יכול לשמש.

או שהיתה היא חולה, ולא יכלה לשמש.

או שהפילה את עובריה אחר מיתת בעלה.

או שהיתה עקרה, שנעקר רחמה.

או זקנה, או קטנה או אילונית, שאינה יולדת.

או שאינה ראויה לילד מחמת חולי או מחמת סם שנטלה —

בכל זאת היא צריכה להמתין ג' חדשים, דברי רבי מאיר.

הרי הבתולה והארוסה היא אותה האשה, כי לא יתכן חילוק בין בתולה וארוסה, כי כיצד יתכן שתהיה בתולה יבמה, אם לא שתהא ארוסה, ולא נשואה.

ועוד, **הי ניהו בעולות, והי ניהו נשואות?**

גם הבעולה והנשואה היא אותה האשה, כי כל שנישאת, הרי היא בעולה.

אמר רב יהודה יהודה, אל תשנה אחת בתולות אחת ארוסות, אחת בעולות אחת נשואות, שמשמע שהבתולה והארוסה וכן הבעולה והנשואה הם שני דברים.

אלא, **הכי קאמר התנא:**

אחת בתולות ואחת בעולות, שנתארמלו או שנתגרשו.

ומפרש התנא דבריו, כגון שנתאלמנו או נתגרשו:

בין מן האיירוסין, דהיינו, בתולות.

בין מן הנשואין, דהיינו בעולות.

ומביאה הגמרא מעשה ברבי אלעזר, שלא על [עלה] יום אחד לבי מדרשא. **אשכחיה מצאו רבי אלעזר לרב אסי.**

אמר ליה רבי אלעזר: מאי אמור רבנן בני מדרשא היום?

אמר ליה רב אסי: הכי אמר רבי יוחנן: הלכה ברבי יוסי המתיר לכל הנשואות להתארס, ולכל הארוסות להנשא, מפני שאין בהן ענין של הבחנה.

אמר ליה רבי אלעזר: **מכלל זה** שאמר רבי יוחנן שהלכה כרבי יוסי, אתה למד דיחידא **פליג עליה!**

לפי שגזרו על שאינה ראויה לילד בגלל הראויה לילד.

רבי יהודה מתיר ליארם ולינשא מיד, לפי שלא גזרו על שאינה ראויה לילד בגלל הראויה לילד.

ומוכח שהמחלוקת אם גזרו על כל הנשים או רק במקום שיש צורך בהבחנה, היא מחלוקת של רבי מאיר ורבי יהודה, ולא מחלוקת של רבי יוחנן.

אמר רבי חייא בר אבא: חזר בו רבי יוחנן מכך שפסק הלכה כרבי יוסי.

אמר רב יוסף: אי הדר ביה, אם חזר בו רבי יוחנן, הרי מחמת מתניתין דכרמא [שנשנית בכרם דיבנה], הדר ביה.

דתניא: אמר רבי ישמעאל, בנו של רבי יוחנן בן ברוקה: שמעתי מפי חכמים בכרם ביבנה: הנשים כולן, גם הללו שאינן זקוקות להבחנה — צריכות לחמתין שלשה חדשים!

אמר ליה רבי ירמיה לרבי זריקא: כי עיילת לקמיה דרבי אבהו, רמי ליה, הקשה לו את הסתירה הבאה:

מי, וכי אמר רבי יוחנן הלכה כרבי יוסי?

והאמר רבי יוחנן שהלכה כסתם משנה.

ותנן בסתם משנה, כאן: כל הנשים לא ינשא ולא יתארסו עד שיהו להם שלשה חדשים.

אחת בתולות ואחת בעולות!

אמר ליה: דרמא לך הא, מי שהקשה לך סתירה זו, לא חש לקמחיה, אינו חושש

לטחינת פיו. דהיינו, שהוא מדבר מבלי לחוש לדבריו.

כי משנתנו אינה סתם משנה גרידא, שהלכה כמותה.

אלא משנתנו — **סתם ואח"כ מחלוקת היא**, שהרי בסיומה של המשנה נחלקו בדבר רבי יוסי ורבי יהודה.

ובסתם ואחר כך מחלוקת — **אין הלכה כסתם!**

דאמר רב פפא, ואיתימא רבי יוחנן:

מחלוקת ואחר כך סתם — הלכה כסתם.

סתם ואחר כך מחלוקת — אין הלכה כסתם.

ומשנתנו סתם ואחר כך מחלוקת היא ואין הלכה כסתם, ואין מכאן קושיה איך פסק רבי יוחנן כרבי יוסי.

ומביאה הגמרא מעשה, שהיה מסתמין נסמך ואזיל והולך רבי אבהו, אכתפיה, כשהוא סמוך על כתפיו דרבי נחום שמעיה, שהיה משמשו.

והיה רבי נחום מנקיט מלקט ואזיל והולך, וכך היה מלקט הלכתא, הלכות פסוקות מיניה, מרבי אבהו.

בעא מיניה רבי נחום מרבי אבהו:

מחלוקת ואחר כך סתם — מאי הלכתא?

אמר ליה: הלכה כסתם.

סתם ואחר כך מחלוקת — מאי?

אמר ליה: אין הלכה כסתם.

סתמא דמתניתין, ומחלוקת בברייתא — מאי?

אמר ליה: הלכה כסתם.

מחלוקת במתניתין וסתמא בברייתא — מאי?

אמר ליה:

וכי רבי לא שנאה כמשנה סתומה, לפי שלא רצה להכריע כך להלכה — רבי חייא, שהוא תלמידו של רבי, מניין לו שכך היא ההלכה עד שסתמה בברייתא ללא מחלוקת!?

אמר ליה רבי נחום לרבי אבהו: והא תנן במסכת כלים [יג ח]:

כלי טמא שבטל ממנו שם כלי אינו מטמא עוד.

מסרק של פשתן, שעשוי לסירוק הפשתן, שניטלו שיניו, ונשתיירו בו שתים שינים, יש עדיין שימוש בשתי השינים שנותרו בו כדי לסרוק בו את הפשתן, והן טמאות.

ואם נשארה במסרק שן אחת בלבד, המחוברת למסרק, שאין בה כל שימוש של כלי — הרי היא טהורה.

ובולן, כל השינים שניטלו מהמסרק, כשהן אחת אחת בפני עצמן, ואינן תחובות במסרק, ויש בהן שימוש של כלי, כגון לנקר בהן את פי הנר מהלכלוך המצטבר בו, הרי הן טמאות.

ואם היה המסרק של צמר, שהיה עשוי לסירוק צמר, שניטלו שיניו אחת מבינתים, שמכל שלש שינים סמוכות, ניטלה השן

האמצעית מתוך שתי השינים אשר משני צידיה — טהור המסרק, לפי שאינו ראוי עוד לסרוק בו את הצמר.

נשתיירו בו במסרק הצמר ג' שינים במקום אחד — טמא.

ואם היתה השן החיצונה הרחבה של המסרק אחת מהן, משלש השינים שנשתיירו במסרק — הרי הוא טהור, לפי שהשן החיצונה הרחבה אינה ראויה לסרוק בה.

ניטלו ב' שינים ועשאן למלקט, למלקחיים — טמאות.

ניטלה שן אחת, והתקינה לנר, לנקר בה את הלכלוך המצטבר בפה הנר, או למיתוח, לפרוש בגד למותחו, שתוקעים בו סיכות או שינים חדות, הרי היא טמאה.

וקיימא לן, דאין הלכה כאותה משנה, למרות שהיא סתם משנה!?

אמר ליה רבי אבהו: בר מינה דהיא! הבא ראיה ממקום אחר, חוץ ממשנה זו!

שאינן ממשנה זו ראיה, היות דרבי יוחנן וריש לקיש דאמרי תרוייהו: משנה זו — אינה משנה!

מאי טעמא היא אינה משנה?

אמר רב הונא בר מנחם משמיה דרב אידי בריה דרב איקא: משום דקשיא במשנה זו רישא לפיפא.

דקתני ברישא של המשנה הזאת: מסרק של צמר שניטלו שיניו אחת מבינתים — טהור.

הא נשתיירו בו שתים שינים במקום אחד —